

a la seva disposició. Però va arribar el dia i no es va donar per al·ludit. Un dels molts corresponsals catalans destacats a la capital alturgellenca va escriure: «Aquest matí Boris ha parlat amb algunes persones que se suposa implicades en el complot, ha rebut alguna visita i ha anat a donar un tomb. A Andorra, la tranquil·litat és absoluta.» I això va ser tot. Fins que, dos dies més tard, els pitjors auguris—per al pretendent, s'entén—es van fer realitat: a instàncies del bisbe Guitart—copríncep episcopal a qui Boris pretenia deixar sense feina—, quatre números de la Guàrdia Civil el van detenir després de dinar al seu hotel de la Seu i va ser immediatament traslladat a Barcelona. Imbuït del paper reial que interpretava, i mentre esperava el trasllat a Madrid, on li havien d'aplicar la infamant llei de *vagos y maleantes*, encara va tenir temps de redactar un comunicat destinat a les autoritats on s'erigia en defensor dels interessos hispans al Principat, insistia en els seus drets a la corona andorrana com a lloctinent del duc de Guisa—el pretendent legitimista al tron francès—, i fins i tot es permetia amenaçar amb una demostració de força naval al Mediterrani per part de «dues potències europees i els EUA» si França gosava intervenir en els afers andorrans. Fantàstic fins al final, exigia ser repatriat a Andorra en una avioneta que l'esperava—assegurava— en un aeròdrom barceloní, però admetia ja que la sort li podia acabar donant l'esquena en demanar, com a mal menor, ser expulsat a Portugal. El vodevil pirinenc s'acostava a la seva fi: el 23 de juliol arribava a Madrid en un vagó de tercera i custodiat per dos agents—les cròniques n'han preservat els noms: Reguengo i Ureta—, i passava a disposició del jutge Bellón, que el 19 de setembre el va condemnar a un any de presó per haver desobeït una anterior ordre d'expulsió que pesava sobre ell. No va arribar a complir la pena perquè, efectivament, es va fer expulsar a Estoril. Els portuguesos també se'l van treure de sobre, i no li va quedar més remei que tornar a la finca de Saint Cannat, però sense Florence, on l'esperava la seva legítima i—suposem—resignada esposa.

El to sainetes de la peripècia no ha d'ocultar l'obra *legislativa*

Fotografia autògrafa del príncep Boris, a la terrassa de l'hotel, la vigília del cop d'estat anunciat per al 18 de juliol. / BIBLIOTECA DE CATALUNYA

Boris, envoltat de periodistes, instants després de ser detingut. / L'OPINIÓ

«El rei Boris I al saló del tron»: és el peu d'aquesta caricatura d'*El Be Negre*.

CRONOLOGIA

- 1932
S'instal·la a Mallorca amb Florence Marmott. L'expulsen al desembre
- JUNY DEL 1933
Sitges, Vilanova i la Geltrú i Torredembarra
- DESEMBRE DEL 1933
El Consell General li concedeix la nacionalitat
- 17 DE MAIG DEL 1934
Primera reclamació al Consell General en nom del duc de Guisa
- 22 DE MAIG DEL 1934
El veguer francès l'expulsa d'Andorra. S'instal·la a l'hotel Mundial de la Seu
- 11 DE JULIOL DEL 1934
Publica el Manifest i la Constitució
- 18 DE JULIOL DEL 1934
Cop d'estat
- 20 DE JULIOL DEL 1934
La Guàrdia Civil el deté i el trasllada a Barcelona
- 22 DE JULIOL DEL 1934
Traslladat a Madrid
- 19 DE SETEMBRE DEL 1934
Condemnat a un any de presó i expulsat a Portugal. Torna a Saint Cannat
- 5 DE FEBRER DEL 1938
La justícia francesa pretén expulsar-lo. Finalment torna a Saint Cannat. Se li perd la pista

pionera que Boris va tenir temps de dur a terme. I tot, recordem-ho, en un sol dia! El manifest, a banda de declarar la guerra al bisbe d'Urgell perquè el purpurat no s'havia retractat d'unes desqualificacions—d'altra banda, absolutament merescudes—publicades al diari lleidatà *El Correo*, Borís hi convocava eleccions generals, nomenava un president de govern provisional—l'andorrà Pere Torres—, decretava l'amnistia per als delictes socials i—tenint en compte la seva insòlita situació de sobirà a l'exili—deixava sense efecte les expulsions d'estrangers decretades pels veguers, cosa que li deixava via lliure per a un hipotètic retorn a Andorra. Paral·lelament, el projecte de Constitució—publicat en nom de Sa Molt Serena Altesa Borís I—li encomanava la direcció del nou exèrcit nacional i la representació a l'estranger—específicament davant la Societat de Nacions, una autèntica dèria per a Borís—, li conferia la potestat de formar govern i assajava una tímida divisió de poders, en atribuir al Parlament la facultat d'aprovar les lleis i de retirar la confiança en el Govern. És clar que Borís tenia la precaució de reservar-se el dret de veto. Per arrodonir-ho, el primer—i únic—decret de l'era monàrquica establia l'«absoluta» llibertat política i religiosa i la lliure importació i circulació de diaris, i abolia la censura. Tot plegat li havia de permetre de fer realitat el revolucionari programa polític que havia anunciat al diari *Ahora* en una de les moltes entrevistes que va concedir: «Protecció al necessitat, ensenyament per a tothom i esport, molt d'esport. Però res de jocs prohibits!» Tan bones intencions es van quedar aparcades a la terrassa de l'hotel Mundial des de la qual va posar per als lectors d'*Ahora*. Els focus del món ja no el tornarien a il·luminar mai més. El febrer del 1938 fins i tot els francesos intentaven espolsar-se'l, però l'oportú matrimoni amb Odile el va salvar de l'expulsió.

I això és tot el que es pot saber de Boris, príncep sobirà d'Andorra.

[Postil·la: Antoni Morell afirma a la novel·la *Boris I, rei d'Andorra* que s'havia topat a Poblet amb un individu que afirmava ser l'autèntic Boris Skossyreff. Era el germà porter del monestir.]